COLLEGEVOORSTEL

gemeente Rheden

Onderwerp

Onderzoek fusie omgevings-diensten regio Arnhem en Nijmegen

Datum collegevergadering	11 februari 2025
Thema programmabegroting	Regionale samenwerking en internationale betrekkingen
Portefeuillehouder	Paul Hofman
Zaaknummer	2024-008122

Samenvatting

Met het oog op de toekomst is versterking en doorontwikkeling van ODRA vereist. Fusie met ODRN lijkt hierin een geschikte richting. De besturen van ODRA en ODRN hebben daarom december jl. besloten tot nader onderzoek van een juridische fusie en de raden en staten hierover te informeren. De raden- en statenleden worden uitgenodigd voor een regionale informatiebijeenkomst 17 maart as.

Voorgesteld besluit

1. Het nader onderzoek naar een juridische fusie van ODRA en ODRN te ondersteunen.
2. De raad via bijgaande raadsinformatiebrief te informeren over het onderzoek naar juridische fusie van de omgevingsdiensten ODRA en ODRN.

Inleiding

Het taakveld van omgevingsdiensten is afgelopen jaren complexer geworden. Daarbij heeft de Commissie Van Aartsen in 2021 geconstateerd dat de omgevingsdiensten in Nederland onvoldoende robuust zijn voor toekomstige transitieopgaven. ODRA en ODRN hebben in 2023 met het oog op de toekomst een verkennend onderzoek laten uitvoeren naar intensievere samenwerking.

De besturen van ODRA en ODRN hebben december jl. besloten tot nader onderzoek van een juridische fusie en de raden en staten hierover te informeren. De besturen hebben het college met een collegebrief hierover geïnformeerd, zie de bijlage. Deze brief is gebruikt als basis voor de raadsinformatiebrief.

Beoogd effect

1. Een robuuste, toekomstvaste omgevingsdienst, die congruent is met de Groene Metropoolregio.
2. Regionaal de raden- en statenleden informeren over het onderzoek naar fusie van de omgevingsdiensten ODRA en ODRN.

Argumenten

1.1. Wanneer ODRA en ODRN fuseren, ontstaat een robuuste, toekomstvaste omgevingsdienst.

ODRA is op dit moment een robuuste organisatie. Gezien de huidige wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen is ODRA dit echter over 5-10 jaar niet meer. Een grotere organisatie kan expertise en innovatiekracht worden versterkt, waardoor de omgevingsdienst beter kan inspelen op de opgaven in de leefomgeving.

1.2. ODRN is meest geschikte partner voor ODRA.

ODRA en ODRN hebben een vergelijkbare stadsregio, samen zijn ze congruent met de Groene Metropoolregio en eenzelfde proactieve ambitie. ODRA heeft ook met de andere Gelderse omgevingsdiensten samenwerking en fusie verkend. Er zijn bij de andere omgevingsdiensten echter grote verschillen in lokale opgaven en ambitie (Tussenrapport Verkenning samenwerking ODRN en ODRA, 2023).

1.3. Fusie heeft de voorkeur boven intensieve samenwerking.

ODRA en ODRN werken al langere tijd veel samen door de gezamenlijke provinciale vth-taken. In eerste instantie ging de voorkeur van deelnemende partners uit naar een meer intensieve samenwerking. Gezien de huidige opgaven rond klimaat, energietransitie, woningbouw, stikstof werd afgelopen jaar alleen intensieve samenwerking onvoldoende geacht voor de vereiste versterking en doorontwikkeling en is gezamenlijk besloten tot stappen in de richting van een fusie.

1.4. Fusie past binnen de landelijke schaalvergroting van omgevingsdiensten.

De Commissie Van Aartsen heeft in 2021 geconcludeerd dat veel omgevingsdiensten in Nederland onvoldoende robuust (te klein) zijn om hun taak goed uit te voeren. In het daarop gevolgde Interbestuurlijk Programma Versterking VTH zijn zogenaamde robuustheidscriteria ontwikkeld. In diverse regio's verkent men samengaan van omgevingsdiensten.

1.5. Versterking en doorontwikkeling past bij onze ambities.

Een sterke omgevingsdienst is belangrijk gezien onze lokale ambities voor een schone, veilige en gezonde leefomgeving en de grote milieu-opgaven waar we voor staan zoals klimaatverandering, energietransitie, verspreiding van zeer zorgwekkende stoffen. We zijn weliswaar tevreden over waar ODRA nu staat in haar ontwikkeling, maar zien ook grote uitdagingen rond milieuadvisering en informatiebeheer. Een grotere organisatie die bovendien congruent is met de Groene Metropool Regio, biedt hierin kansen.

2. Regionaal is afgesproken de raden- en statenleden eind januari gelijktijdig te informeren.

Wanneer de raden en staten zoveel mogelijk gelijk en gelijktijdig worden geïnformeerd, wordt ruis over het proces voorkomen. In de bestuursoverleggen van ODRA en ODRN in december jl. is daarom afgesproken de raden en staten gelijktijdig te informeren.

Kanttekeningen en/of risico's

1. Het Gelders Stelsel van Omgevingsdiensten is nog sterk in beweging.

In Gelderland zijn 6 omgevingsdiensten. Gezien de robuustheidscriteria zijn dit er teveel. De provincie heeft vanuit haar coördinerende rol aangegeven op (lange) termijn naar 1 Gelderse omgevingsdienst te willen. Op dit moment wordt gewerkt aan plan voor heel Gelderland. Naar verwachting past de fusie tussen ODRA en ODRN in dit plan.

2. Fusie kan leiden tot minder nabijheid.

Deelnemer zijn van een grotere organisatie kan leiden tot meer afstand. Dit is echter vooral een kwestie van organiseren. Expliciet benoemd als aandachtspunt is het behoud van nabijheid.

3. Fusie kan leiden tot een duurdere omgevingsdienst.

ODRN heeft een hoger uurtarief dan ODRA. Er is daarom zorg over kostenverhoging. Expliciet is afgesproken dat fusie niet mag leiden tot een kostenverhoging. Uit het financieel onderzoek deze maanden zal blijken of dit mogelijk is.

4. Het fusieproces is nog in een beginfase.

Bij betrokkenen bestaan nog veel verschillende beelden over de mogelijke fusie. Er zijn logischerwijs nog veel vragen, die meest pas in een volgende fase beantwoord kunnen worden. Hoewel alle bestuurders achter het ingezette proces staan, kan verwarring gemakkelijk afleiden van het doel. Om verwarring zoveel mogelijk te voorkomen, wordt naast de projectgroep een bestuurlijke kopgroep en ambtelijk klankbordgroep met de deelnemers gevormd.

5. Er zijn 17 partners betrokken.

Inherent aan een fusieproces met 17 partners is gelijktijdig informeren lastig. Bij alle gemeenten en provincie zijn de procedures verschillend.

Financiën

Voorbereiden en daadwerkelijk samenvoegen van 2 organisaties brengt kosten met zich mee. Vanuit het rijk is geld beschikbaar voor de versterking van de omgevingsdiensten. Vooralsnog is de verwachting dat geen extra middelen van de deelnemers nodig zijn.

Uitvoering

Een externe adviseur onderzoekt komende periode de risico’s die een mogelijke fusie met zich meebrengen en brengt de vereiste stappen in beeld. Deze onderzoeken zullen eind maart 2025 gereed zijn. In april 2025 zullen de besturen besluiten of ze het traject voortzetten met een ‘voorgenomen besluit tot fusie’. Dit besluit zal voor zienswijze aan de raden en staten worden voorgelegd.

Tegelijk met het voorgenomen besluit zullen de besturen besluiten over randvoorwaarden, bestuurlijke uitgangspunten en een plan van aanpak. Dit wordt komende maanden verder voorbereid. We zullen hierin actief bestuurlijk in participeren.

Participatie en communicatie

De raden- en statenleden worden uitgenodigd voor een regionale informatiebijeenkomst 17 maart as.

Verdere communicatie wordt uitgewerkt in een communicatieplan.

Bijlagen

1. Collegebrief van besturen ODRA-ODRN van 13 januari 2025.
2. Tussenrapport Verkenning samenwerking ODRN en ODRA, 2023.
3. Raadsinformatiebrief.

De Steeg, 11 februari 2025

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris